

No. 43.

Kristiania den 24 Oktober 1868.

3^{die} Harg.

Indhold:

Prins August og Prinsesse Therese (med Billede). — Kronprinsens Amme. — De sidste Begivenheder. — Kristiania. — Nyheder.

Prins August og Prinsesse Therese.

Vor Konges yngste Broder Prins August, Hertug af Dalarne, er gift med Therese Amalie Karoline Josefina Antoinette, Prinsesse af Sachsen-

Altenburg, født den 21de Decbr. 1836. Hun er saaledes 5 Aar yngre end Prinsen, der er født den 24de Aug. 1831. Da Prinsessens Moder døde i 1841, blev hun opfostreret hos sin Morbroder, Fyrst Karl af Hohenzollern-Sigmaringen, der har gjort sig bekendt ved, at han i 1849 overlod sit Fyrstendømme til Kongen af Prejsen. Det var første Gang, Prinsessen under de Kongeliges sidste Ophold herinde besøgte Norge.

Kronprinsens Amme.

(Uddrag af Auerbachs „Auf der Höhe.“)
(Fortsættelse fra forr. No.).

Der ligger mange Dage mellem det, vi nu har at fortælle, og til vi atter finder Valpurga igjen med den lille Prins paa sit Skjød. Alt havde gaat sin vante Gang, og den ene Dag havde været den anden lig. Men idag havde Livlægen været

Prins August og Prinsesse Therese.

inde og sagt, at Valpurga og Prinsen skulde rejse ud at kjøre en Tur med Frøken Kramer. Valpurga kunde ikke styre sig i sin overvættede Glæde. Hun krystede og kjælede Prinsen, saa at Frøken Kramer maatte minde hende om ikke at være saa halvtvrig. „Nej, jeg kan ikke gjøre for det. Jeg har aldrig været saa sjov; men jeg skal sige Dem, hvad der fejler mig.“ — „Sjaaa! savner Du Noget?“ — „Ja netop det Væsentligste. Jeg har ikke Noget at gjøre. Jeg ved ikke, hvad jeg skal bruge mine Hænder til. Naar jeg ikke gjør Andet end snacker og spiser og drikker, og klæder mig af og paa, blir jeg netop dum. Naar Doktoren kommer igjen, maa De sige til ham, at han maa skaffe mig Noget at gjøre. Jeg vil bære Bed til Dvænen eller gjøre hvad Andet, der kan falde sig. Nu hører man i Slotsgaarden. Naar jeg bare kunde være med i det, saa skulde jeg nok blive friskere. Det er ingen Mand, som overgaar mig i at slaa Græsset. Gamle Sepp siger, at Kvindfolkene hvæsser Sjænen syv Gange oftere end Manden; men det er ikke Tilfældet med mig.“ — „Du kan da vel vide, at ikke Sligt kan gaa an for Dig nu,“ sagde Frøken Kramer, „men jeg skal sørge for, at Du kan faa mere Bevægelse, end Du har.“ — „Ah! nu skal Du faa komme ud i Luften,“ sagde Valpurga muntert til den lille Prins:

Maria Guldsto! fly, fly!
I dag er det godt Vejr,
Imorgen er det ondt Vejr,
Maria Guldsto! fly, fly!

„Det er Glæde, at ikke Fuglene synger mere. Ja, Barnet mit, de synger bare, naar de har smaa Unger i Reden; men nu skal jeg have Dig fremdeles et helt Aar i Reden og synges Viser for Dig, og jeg gjør det meget bedre end alle Fugle tilfammen!“ Og hun sang:

Vi to, vi er forbundet!
Alt Fremmed er forbundet.
Vi glæde begge ere,
Naar vi kan sammen være.

Mit Hjerte bærer Lanker,
Som Du har lagt mig paa;
Med tungere, jeg tænker,
Kan intet Men'ste gaa.

Saaledes blev hun ved at pludre og synges, indtil Baum kom og meldte, at Vognen var forspændt. Nu gif det i flyvende Fart ned ad Trapperne. Baum aabnede Vognslaget, og Frøken Kramer steg først op, tog Barnet fra Valpurga og holdt det, til hun ogsaa var kommet op og igjen kunde tage det paa sine Arme. Baum sprang op bagpaa, og de fire Skimler drog afgaarde.

„Kjører vi nu da?“ spurte Valpurga. — „Ja vist.“ — „Jeg tror, vi flyver, jeg. Vi kan jo ikke høre Hjulene.“ — „Nej dem hører jeg ikke, for de er overtrukket med Gummi.“ — „O Gud! Hvor kloge Menneffene er, og hjemme, der ved de aldrig et Gran! Ja, det er sandt, der lever man rigtig som en Ko; det er godt, man ikke spiser Hø hjemme ogsaa! Men hvad betyder det?“ spurte hun pludselig forfrækket. „Der trommer de, og se! ud fra det Hus kommer der Soldater springende! Er der Ildbrand nogetsteds?“ — „Det er for vor Skyld, de springer saa. Bagten træder altid i Gevær, naar nogen af de Fyrstelige kjører forbi. Se bare, nu præsenterer de, og saa lægger de Geværerne fra sig og gaar ind i Bagtuen igjen. Det er Soldater af Kronprinsens Regiment.“ — „Altsaa, naar han blir voksen, kan han lege med levende Soldater?“ — Det kostede Frøken Kramer megen Selvbeherskelse blot at trække lidt paa Skuldrene af Valpurga; (men hun havde ikke sexten Aar for Jægering heller), og le turde hun ikke. En rigtig høj Tjener maa opleve Alt med sit Herkskab, maa høre og se Alt, og dog staa der som et bevægeligt Bord eller Tallerken. Og saa lidet Herkskab Valpurga end var, saa tør man dog ikke le ad hende; thi hun er Hans kongelige Højhed Kronprinsens Amme. Frøken Kramer lod derfor ikke, men svarte kun undvigende: „Naar vi rejser tilbage forbi Bagten, saa gjør de det om igjen.“ — „Men maa jeg spørge, hvad det skal være godt for?“ — „Jo, det tjener til at vænne Menneffene og især Soldaterne til Uerbødighed.“ — „Men Prinsen mærker jo ikke Noget til det,“ sagde Valpurga; men saa var det forbi med hendes Interesse for den Sag, og hun lagde neppe Mærke til, at Frøken Kramer talte til hende. — „Men, Kjære! Du behøver ikke at nikke til dem, som hilser. Det er ikke paa Dig, de hilser,“ sagde Frøken Kramer. — „Jeg maa da gjøre det for

min Prins, til han selv kan gjøre det, skulde jeg mene. Jeg kan se paa dem Allesammen, hvor gjerne de vil se ham. — Du! Alle Menneffer hilser paa Dig. Du har det godt, Du! O, saa dejlig som en saadan Vogn er! Her sidder man jo som i en Seng og kan endda se Alting. Pro! De maa ikke kjøre saa fort, de Kuff!“ — De kjørte nu ind i Parken, Hestene gif i Skridt rundt Dammen med Svanerne i, og Valpurga sagde i Etvæk: „Jeg tror sandelig, jeg er i et Føland, jeg!“ I Nymfalleen steg man ud. Her var det styggefuldt og dejligt. Da Valpurga var kommet ud, sagde hun til Barnet, som laa i hendes Arme: „Luk Øjnene op, Du Far! Se Dig lidt omkring! Her har Du hele Verden! Her er Trær og Marker og den vakre blaa Himmel; men den kan ikke Din Far engang hente ned til Dig. Den maa Du fortjene Dig ved at bli en bra Mand, og naar Du er bra, og jeg er bra, saa kommer vi sammen igjen deroppe!“ — „Sæt Dig nu Valpurga, gaa ikke der og vads mere!“ sagde Frøkenen. Hun var rent bange for Valpurga; thi hun pludrede i Etvæk og var saa ubændig som en Følunge, der var sluppet løs. De gif nu lidt videre. Pludselig stansede Valpurga som forstenet foran en Marmorstatue. „Ja, ikke sandt, den er dejlig?“ spurte Frøken Kramer. — „Jy for en Ulykke!“ svarte Valpurga, „det er jo rent græsfuldt, et splittrøgent Menneffe, og der gaar Herrer og Damer og ser paa sligt Noget!“ Frøken Kramer havde ogsaa fundet Billederne modbydelige, dengang den afdøde Konge havde ladet dem opstille; men Herstaberne syntes, de var svært vakre, og da maatte det vel være saa, og lidt efter lidt syntes hun selv ogsaa, at de tog sig nok saa godt ud. I det Samme stod en Støvsky op, og jagende kom en Kavalkade, nemlig det halve Hof; men Kongen og Grevinde Irma i Spidsen, leende og snakkende. De holdt, steg af og talte med Barnet, steg op og red videre.

Nogle Dage efter sagde Valpurga til Frøken Kramer: „Tro, hvad der gaar af Dronningen?“ — „Hendes Majestæt“, lagde Frøken Kramer til. — „Eiden hun i mange Dage neppe har set paa Prinsen.“ — „Hans kongelige Højhed“, var Frøken Kramer atter ude. „Før“, vedblev Valpurga, „var hun altid saa himmelhøj, saa høvet over Alt, naar hun saa sit Barn og trykkede det til sit Hjerte, og engang spurte hun mig: „Valpurga! synes ikke Du ogsaa, at det undertiden er, som om Du var blevet ung Pige igjen, ganske fri, løs og ledig? Hele Verden er ikke til, bare jeg og mit Barn!“ — og nu, nu ser hun saa rar ud, som om hun blot engang skulde have drømt, at hun har et Barn. Der maa foregaa noget Tungt i en Moders Hjerte.“ — „En kongelig Mors Hjerte“, rettede Frøken Kramer igjen. — „Naar hun ikke længer har rigtig Dje for sit Barn.“ Der foregik virkelig noget Usædvanligt i Dronningens Indre. I flere Maanedes havde hun haart en fir Ide, og det var om et Punkt, som hun aldrig, ikke engang naar hun var alene, ytrede et Ord om; thi hun vilde ikke lade sig lede af Kongen i dette Spørgsmaal; hun vilde fatte en fri og selvstændig Beslutning. Naar hun tænkte paa sit Barn, og endnu mere, naar hun lagde det til sit Hjerte, syntes hun, hun Intet manglede; Ingen vedkom hende nu, hun og hendes Barn var hele Verden, de tilhørte hinanden og var Et! — Og dog elskede Dronningen sin Mand af sit ganske Hjerte, og hun følte en inderlig Trang i sin Sjæls Dyb til at leve end inderligere forbundet, end mere som Et med ham. Saaledes stede det, at den Tanke fik mere og mere Overhaand hos hende: Der maa ikke findes noget Afstikende mellem os. Faderen, Moderen og Sønnen maa være Et og bede til den samme Gud, med de samme Tanker og de samme Ord. I sin Ensomhed havde hun nu fattet den Tanke, at hun, naar hun atter vendte tilbage til Verden, vilde fejre en ny Foreningsfest med ham, den højeste, nemlig gaa over til hans Tro. Da hun ikke maatte snakke noget videre, og hun syntes, hun maatte have Noget at fæste sine Tanker paa, havde hun strax i de første Dage af sin Barselseng ladet flytte sit Indlingsmaleri, en Madonna af Lippi, ind til sig. Der kunde hun nu sidde i hele Aftener og se paa Billedet, og Billedet saa paa hende, og de to Mødre levede i en Salighed sammen. Domprosten betroede hun først

med sitrende Læber sit Dnske, at saa gaa over til den Kirke, som var hendes Mand og hendes Barns. Hun bad, at man ikke skulde plage hende med lærde Troesdogmer, og hun fandt et villigt Øre. Da Præsten gif fra hende, overfaldt en svær Angst hende. „Der gaar den Mand, som tog hendes Hæmmelighed med sig.“ Han havde vistnok lovet at vise sig hendes Tiltro værdig og ikke at fortælle det til Nogen; men Hæmmeligheden var dog nu ikke hendes egen alene.

(Fortsættes.)

De sidste Begivenheder.

Det vil erindres, at den præsisiske Regjering, da den for omtrent et Aar siden omsider bekvemmede sig til at aabne Underhandlinger med Danmark angaaende Udførelsen af Pragerfredens femte Artikel, strax viste, hvorlidet det var dens alvorlige Hensigt at opfylde de i denne Artikel paatagne Forpligtelser, idet den opstillede som et Tilkaar, uden hvilket den ikke vilde indlade sig paa at afstaa en Gods-bred Land af Slesvig, at den danske Regjering indgif paa visse traktatmæssige Forpligtelser ligeoverfor den præsisiske med Hensyn til de Lyffere, der muligvis kunde bo i de afstaaede Distrikter. Det var selvfølgelig, at Underhandlingerne maatte strande herpaa. Den præsisiske Regjerings Forbring var urimelig indtil Latterlighed, uden Hjemmel i Pragertraktatens Ordlyd og uden Hjemmel i den almindelige Følgeret, og om Danmark havde gaat ind paa at stille de forlangte Garantier, vilde det have været ensbetydende med, at det havde overgivet sig bunden paa Hænder og Fødder til Præsisen, der under et saadant Forhold aldrig vilde kunne savne Paastud til at vælte sig ind paa Danmark eller blande sig ind i dets indre Forhold, naar som helst det maatte finde det bekvemt.

Kongen af Danmark kunde i den Tale, hvormed han for nylig aabnede Rigsdagens Forhandlinger, ikke undlade at berøre denne Sag, og han har gjort det i saa forsigtige og maadeholdne Udtryk, som det vel er muligt at tænke sig. Han underretter Rigsdagen om, at Underhandlingerne med Præsisen ikke har ført til noget Resultat, og forbyder tillige, at hans Regjering fremdeles fastholder den samme Opfatning af, hvad Retfærdighed og begge Staters velforstaede Interesse kræver i det nordflesvigiske Spørgsmaal, og at den anser det for sin første Pligt, ikke at medvirke til nogen Afgjærelse, som, uden at tilfredsstille Befolkningens Trang, kunde berede Riget fremtidige Vanskeligheder ligeoverfor en Stat, med hvilken Danmark ønsker at leve i Fred og god Forstaaelse.

Saa maadeholdne end disse Udtryk er, har de dog opvaakt en snysende Bredde hos den præsisiske Regjeringspresse. Det nordflesvigiske Spørgsmaal var jo allerede faagodt som glemt, den offentlige Mening i Europa havde for længe siden ophørt at beskæftige sig dermed, og nu er denne ubehagelige Sag atter kommet paa Dagsordenen, og der skrives og deklameres derom i alle franske og engelske Blade, — heri er Kongen af Danmark alene Skyld. Han har dernæst antydet — rigtig nok i meget forsigtige Udtryk, — men dog antydet, at det er Præsisen, som bærer Ansvar for, at Underhandlingerne ikke har ført til noget Resultat, og dette finder den præsisiske Regjeringspresse saameget mere oprørende, som det i Virkeligheden er Danmark selv, hvis Paastaalighed har gjort enhver Overenskomst umulig. Thi har ikke Præsisen tilbudt at afstaa et Stykke af Nordflesvig, alene paa den Betingelse, at det fik Sikkerhed for, at de afstaaede Lyffere ikke krænkedes i sine nationale Rettigheder, det vil sige: at der indrømmedes Præsisen traktatmæssig Ret til at blande sig ind i Danmarks indre Anliggender, naar det maatte finde Lejligheden gunstig, og dette godhedsfulde Tilbud har den danske Regjering været urimelig nok til at forfaste, og endnu kommer den og fortæller, at Præsisen ikke har villet opfylde Pragerfredens Artikel 5. Det er, som man ser, ganske den gamle Historie om Ulven og Lammet, og den præsisiske Regjeringspresse vilde vistnok have befundet sig meget vel ved at spille Ulvens Rolle, saafremt Lammet i dette Tilfælde ikke havde fundet Talsmand, der er istand til, naar det paaføres, at give sine Grunde den tilbørlige Vægt.

Alle franske Blade beskæftiger sig i Anledning af Frontalen med det nordflesvigiske Spørgsmaal, og de er alle enige i dette Punkt, hvor uenige de end forresten kan være. Endog de mest udprægede Oppositionsblade, hvem Had til Keiserdømmet har drevet til ligesom at tage Parti for Præsisen, badler strengt den præsisiske Regjerings klamløse Forhold ligeoverfor Danmark og erklærer det for Frankrigs Pligt at vaage over, at Pragerfredens femte Artikel bliver punktlig opfyldt. Flere blandt de franske Regjeringsblade har paa en meget skarp Maade tilbagemist de præsisiske Blades Forsøg paa at vælte Ansaret for, at Under-

handlingerne angaaende Nordflessvig er strandede, over paa Danmark, saaledes navnlig „Patrie“, som ved denne Lejlighed ytrer sig følgende: „Det lader sig vanskeligt benegte, at Prøjsen af og til pønser paa at overtræde Pragerfreden. Lykkeligvis huffer dog vel Prøjsen den franske Regjerings udtryffelige Erklæringer. Det ved, at vi selv er bestemte paa at overholde Pragerfreden, og at vi følgelig ikke rolig kan se paa, at den til vor Skade krænkes af Andre.“ Dette Sprog er tydeligt nok og dobbelt mærkeligt, da det kommer fra „Patrie“, „Fredsministeren“ Rouhers Organ, som hidtil seldes har optraadt paa en forsønlig og tilbageholden Maade, endog naar alle de øvrige franske Regjeringsblade rørte Krigstrømmen.

Disse prøjsiske Blade søger at indbilde sine Læsere, at Grunden til, at den franske Regjeringspresse med saamegen Iver paanyt har kastet sig over det nordflessvigske Spørgsmaal, alene maa søges i Ønsket om at dække det Nederlag, som Frankrige skal have lidt ved den spanske Revolution. Det gjælder, siges der, at gjøre gode Miner til det Spil og at opretholde den vaklende Tillid ved et mandhaftigt Sprog ligeoverfor Udlandet. „Gale maa den galliske Hane for at vise Verden, at den ikke er forkrævet over sine Nederlag, og saa vælger den at gale udover Rhinen.“ Dette er jo altid en Trøst; men den vil neppe betage Prøjsens den ubyggeelige Fornemmelse af, at de til trods for alle Kunster og Udflugter ikke kan slippe fra det nordflessvigske Spørgsmaal, og at Frankrige her har en Krigsgrund i Beredskab, som Alverden vil finde god og gyldig.

Kristiania.

Den 24 Oktober 1868.

Til Formanden i Kommitte for „Norsk Folkeblad“,
Dr. Professor Brandt.

Jeg tillader mig herved at underrette Dem om min Beslutning at udtræde af Kommitte for „Norsk Folkeblad“. Grunden til denne Beslutning er min Misbilligelse af den Maade, hvorpaa de to sidste Numere af Bladet optræder imod de theologiske Professorer Johnsen, Caspari og Nissen samt Pastor J. Bruun, fordi de efter Bladets Formening ved flere Lejligheder skal have vist sig uretfærdige som Censorer ved de theologiske Examina, idet de skal have nebsat Examinandens Karakter alene af den Grund, at han besjendte sig til den grundtvigske kirkelige Anskuelse, og sat Hensyn til hans theologiske Modenhed og Klarhed og Kundskaber tilside. Det er især to for ikke længe siden indtrafne Tilfælde, hvori „Norsk Folkeblad“ har fundet Grund til Anke.

En Fremstilling af de faktiskste Forhold for det ene Tilfælde vedkommende findes i et Inserat i „Kirkeligt Folkeblad“ No. 26. Ifølge dette skulde Læreren i Pastoraltheologi have underrettet vedkommende Kandidat om, at han ikke kunde give ham Karakter for en Besvarelse eller med andre Ord maatte negte ham Examen, „fordi han var, hvad de kalder Grundtvigianer og havde lagt dette for Dagen i sin Examinationsbesvarelse.“ I Tilsvaret til denne Fremstilling afgav vedkommende Censorer, Dhr. Professor Johnsen og Pastor Bruun, en Erklæring i „Kirkeligt Folkeblad“ No. 27, hvori Sagen fremstilles paa følgende Maade: „Ved en fornødig afholdt praktisk-theologisk Examen hændte det, at et af de skriftlige Arbejder indeholdt Ytringer, som efter vor Opfatning af dem forekom os at staa i saadant Forhold til vor Kirkes Besjendelse, at vi var i Tvivl om vor Berettigelse til at tilstede vedkommende Kandidat Afgang til den mundtlige Prøve. For at give ham Anledning til at udtale sig nærmere om sin Mening med sine Ytringer, troede vi for Censuren at burde anmode ham om en Samtale, og under denne forklarede han sig da saaledes, at vor Tvivl blev hævet.“ — Siden har vedkommende Kandidat selv i „Kirkeligt Folkeblad“ givet en udsørlig Fremstilling af sine private Forhandlinger med de to Censorer, under hvilke disse for ham skulde have erklæret sig derhen, at det var deres „Princip“ ubetinget at nebsætte Examinationskaraktererne, dersom de dogmatiske Anskuelser, som udtalte sig i Examinationsbesvarelsene, efter Censorerens Formening var falske, t. Ex. dersom de som i nærværende Tilfælde var grundtvigske. Paa denne Fremstilling, eller rettere paa et Indsendt i „Aftenbladet“ for 26de Septbr. i Anledning deraf, har da „Norsk Folkeblad“ grundet sit første Indlæg i Sagen.

Jeg har ikke den Være at staa i noget nærmere personligt Beskjendskab til de to Censorer; men jeg hender dem dog godt nok til for mit Vedkommende at have den fuldkomne Tillid til dem, at de baade har tilstrækkeligt Skjøn til at bedømme en Examinationsbesvarelse i deres Fag og er samvittighedsfulde nok til at give Arbejdet den Karakter, det tilkommer, uden at lade sig lede af noget Sidehensyn. At de skulde have udtalt sig paa den Maade, at en Kandidats Grundtvigianisme som saadan principmæssig

maatte staa ham en daarlig Karakter ved deres Examinationsbord, kan jeg derfor ikke tro, før de selv har vedkjendt sig en saadan Udtalelse. Dette har de imidlertid ikke gjort; tværtimod har Dr. Pastor Bruun i en Oplysning i „Aftenbladet“ Nr. 27 erklæret: „Sagen af Censorerne har det „Princip“ ved Karakteren at ville sælde „den kirkelige Anskuelse“; jeg har det heller ikke, og har derfor herved til Yngier eller nogen Anden kunnet sige saabant. Naar det ikke bestomindre paastaas, da er det en Misforstaaelse af mine Ord.“ Dersom man ikke vil drage Censorerens Sandhed i Tvivl og ikke vil beskjylde Kandidaten for mod bedre Vidende at have foredret deres Ord, saa maa man blive staaende ved, at der maa være en Misforstaaelse med i Spillet ved Kandidatens Fremstilling. Dette friskjender imidlertid efter min Formening ikke „Norsk Folkeblad“ for dets Optræden i Sagen. Det var uberettiget til at sælde Dom efter blot den ene Parts Fremstilling, og det tilmed paa en saadan Maade, saa lidensabelig og fuld af Personligheder.

Det andet Tilfælde, hvori „Norsk Folkeblad“ har fundet sig kaldet til at optræde i lignende Anledning, findes fremstillet fra begge Sider i Inserater til „Aftenbladet“ for 30te Septbr., 3die, 7de og 10de Oktober.*) For Enhver, der uden forudfattet Mening vil gjenemlæse disse Opfatser, vil det blive klart, om „Norsk Folkeblad“ har været berettiget til at udtale sig, som det gjør i Nr. 41, og til ikke utydeligt at sigte Dhr. Professorer Caspari og Nissen og Pastor Bruun for at fare med Uag.

Jeg tager neppe fejl, naar jeg antager, at „Norsk Folkeblads“ Optræden i disse Tilfælde hænger sammen med de Sympathier for den grundtvigske kirkelige Anskuelse, som det ved forskellige Lejligheder har udtalt. Denne Tegen Parti fra Bladets Side har jeg heller ikke været tilfreds med, ikke blot fordi jeg personlig ingen Tilhænger er af den grundtvigske Anskuelse; men ogsaa fordi jeg som Medlem af Kommitte har troet, at „Norsk Folkeblad“ burde afholde sig fra at indtage noget Partistandpunkt i de kirkelige eller politiske Spørgsmaal, som bevæger Gemytterne. Jeg skal endnu lægge til, at jeg ved flere Lejligheder tidligere har fundet Bladets Kritik og Polemik for meget personlig og hensynsløs.

Dersom ikke Hensyn til Bladets Kreditorer havde holdt mig tilbage, vilde jeg have indanket Sagen for Bladets Kommitte og forlangt en Udtalelse fra dens Side. Havde imidlertid Kommitte erklæret sig enig med mig i min Opfattelse af Sagen og foredret sin Anskuelse respekteret, saa turde dette have gjort saa meget, at Hr. Bjørnstjerne Bjørnson var traadt af som Redaktør, og det vilde neppe være let at finde nogen ny, saa Følgen kunde være bleven den, at Bladet havde maattet gaa ind. Men efter at det nu har vist sig, at Bladet med en fornødtig Drift og ordentlig Regnskabsførelse kan være sine Udgifter og maatte engang i Tiden betale sin Gjæld, vil jeg ikke foretage Noget, hvorved Kreditorerne kunde blive udsatte for at miste sit Tilgodehavende, og det vilde blive Tilfældet, om Bladet gik ind.

Jeg var med og arbejdede, væsentlig af Hensyn til Kreditorerne, efter Evne for Bladet i dets værste økonomiske Krise, og jeg skulde ikke have trukket mig tilbage nu, dersom jeg ikke ved Bladets Optræden i de ovenfor nævnte Tilfælde havde fundet mig forpligtet dertil for min egen Skyld. I den Stilling, Kommitte indtager til Bladet, er den ansvarlig for eller kan i ethvert Tilfælde ikke være ligegyldig for, hvad Bladet indeholder, og dette Ansvar vil jeg ikke i dette Tilfælde være med at dele.

Det var min Hensigt allerede i forrige Uge at tilskrive Dem og melde Dem min Udtrædelse af Kommitte; men andre Forretninger har til idag hindret mig i at udføre mit Forsæt.

Kristiania den 12te Oktober 1868.

Urbødigst

J. Jespersen.

— Naar vi paa „Norsk Folkeblads“ Begne skal takke Hr. Skoleinspektør Jespersen for den Tid, hvori han har været Medlem af Bladets Kommitte, kommer vi virkelig i Forlegenhed, saasom Hr. Jespersen selv oplyser, at han ikke har været det for Bladets eller Sagens Skyld, men for Kreditorernes. Vi kan ikke engang takke paa disses Begne; thi er han saa vigtig for dem, som han følgelig selv maa tro, kan naturligvis Kreditorerne ikke Andet end føle sig højt ufriske og stufede, naar han nu forlader dem.

Hr. Jespersen, som i Bladet kun ser Kreditorerne, ser i den Kamp for Trostighed, som har rejst sig og som i Sandhed kan siges at optage Folk i disse Dage, kun to Personer, nemlig de Herrer Gisle Johnsen og Julius Bruun. Det er ham om at gjøre, at Ingen bør tro, den theologiske Professor og den ved Pastoralseminariet ansatte Præst i denne Sag har løst (Ordet er Hr. Jespersens); men istedetfor saa at opfordre dem til

*) Efter at dette var nedskrevet, har jeg ogsaa i Aftenbladet for den 12te Oktober læst et Indlæg i Sagen.

at bevise sin Ukyld, er han vred paa os, som kun har fremstillet Sagen saadan, som den fremgaar af Dagens Skrivelser. Ds forekommer det, at om vi af Hensyn til disse to Mænd, d. v. s. af Autoritetstros, havde ladet denne Sag ligge, altsaa forsvømt Sandheden for Personernes Skyld, da havde Hr. Jespersen som Kommitte medlem havt Ansvaret til at faa Betænklichkeiten. Paa samme Maade forekommer det os, at om vi virkelig var saa skyldige baade i denne Sag og i andre, som Hr. Jespersen tror, da skulde han ikke af Hensyn til Bladets Kreditorer betænke sig paa at prøve at fjerne os fra vor Gjerning; thi han burde ikke lade os fortætte en skjæv og syndig Virksomhed for Kreditorernes Skyld.

At en Mand, der tager den Sort Hensyn til Menneker, naturligvis maa finde vor Virksomhed baade „hensynsløs og personlig“ er naturligt. Enhver Dannelses har sine „Hensyn“, og det er netop den gamle Hensyn, som den nye altid begynder med at rive ned. Alle, som har været med at bygge paa det Ny, har under Arbejdet været omsuset af saadanne Ord, som „Hensynsløshed, Uforstændighed, Raahed, Ufordragelighed“; men dels har de bygget lige godt for det, dels har man bagefter set, at det, som blev nævnt saaledes, var større Hensyn, mod hvilke de gamle ikke kunde staa sig.

Derimod skal vi svare ham paa det, han siger om Grundtvigianismen. Vi er nemlig ikke Grundtvigianere. Vi tør ikke sige om os selv, at vi er saa kristelig grebne, saa henrykte i Trostiver, som de, vi beundrer og elsker blandt Grundtvigianerne. Men, hvad vi ved og vil, det er, at den kirkelige Anskuelse skal gives Ret til at eksistere ved Siden af de andre Retninger, og ikke som hidtil forfølges med Haan, med Fortielse, med Tilfældet og Uretfærdighed. Her har mod den kirkelige Anskuelse været brugt Midler, som har oprørt os, fordi Intet er modbydeligere end kirkelig Fanatisme, Intet syndigere, end at synde i Guds Navn.

Hertil kommer, at vi, som er vel kjendt omkring i Landet, ved, at den Vækkelse, som ledsager de sidste Dages Præstelere, oftere er Sygdom end forsøgt Sundhed, og hvorfor? — fordi den i sin Rod er fremmed og usøkelig. Pietismen har vi fra Thyland, den tørre, kolde Forstandorthodori ligesaa, — som vi da overhovedet har Formen for den kristelige Forkyndelse i Tankegang, Maade, Ordbrug, i alt sit Væsen derfra. Det Had, som Prof. Caspari, der selv er en Tysker, og den paa Tysk helt og holdent videnskabeligt opdragne Prof. Gisle Johnsen, og de, som disse og deres opdrager paa Tysk ved Universitet og Seminarier, — det Had de lærer til Grundtvigianerne, (thi anderledes kan det ikke nævnes) er i vore Dage intet Andet end Racehad. Den store nordiske Tanke og Stald, som op af vor Oldtidshistorie og det stille Liv paa Landet kom med Bud fra den nordiske Folketrang og fandt Form for den, — har naturligvis ene dette at takke for den paa saa kort Tid eksempelvis Indbydelse. Thi fra ham er Reformerne i det kirkelige Statsliv, Reformerne i Kirken selv, Reformerne i Skolen, den højeste som den laveste, Folkelivets Vækkelse, den folkelige Tone i Sprog, Sang og Tale hos de Dannede, hele det hjemlige Hjertearbejde oprindelig udgaat; selv de, der protesterer og haver, er paa mangfoldig Maade befrugtet af ham, saavist som de nu igjen befrugter og retleder den kirkelige Anskuelse. I Danmark er det begyndt, fordi alle Nordens Begyndelser er kommet derfra, hvor Betingelserne er billigere, Livet derfor lettere; men til os er det kommet, fordi det her skal have den Tilretning og Tilfætning, som vort renere Forbund med Nordens gamle Land, og vor stærkere Folkekarakter kan give det. Grundtvigianismen er netop Frigjørelse fra det Fremmede, derfor er den dansk i Danmark, men bliver norsk i Norge og naturligvis i Libernes Løb udbilket hos begge. Grundtvigianere er Folk i hundrede tusinder flere end som selv ved af det; thi det er ikke Navnet det kommer an paa. „Den glade Kristendom“ betyder intet Andet, end at Folk i sin religiøse Følelse faar være sig selv; thi da er man gjerne glad. Men at være sig selv vil for Nordens Folk sige, at saa tage Del mere med Hjertelaget, fordi vi er inderligere end Tyskerne, saa være i jevnere Ligevegt, fordi vi paa langt nær ikke er saa yderliggaaende som de. Dette sætter ogsaa Religionen i et andet Forhold til Livet. Mens de fra Thyland stammende Retninger, som herfter hos os, afplukker enhver Livsfrugt, saa det Eneste, de bryder sig om efter den Dag de er vakte, er Guds Ord og gudelige Samlinger, — tager derimod den kirkelige Retning fat med begge Hænder i Livet rundt om sig, og uddanner navnlig en ypperlig fædrelandsk Almenaand. Herpaa sætter vi for vor Del en overordentlig stor Pris, — og her har man da i det Væsentlige vor Grund til, at vi, skjønt ikke Grundtvigianere, endog sætter en Fædrelandspagt i at sørge for, at den kirkelige Retning værges mod Haan, Fortielse og Uretfærdighed, saa den kan saa gjøre sin Gjerning.

Hr. Jespersens Raad, at „Norsk Folkeblad“ ingen Mening skulde have, herved i kirkelig eller politisk Sag,

er en Fornærmelse først mod Folket, som altjaa skal holdes umyndigt udenfor, dernæst mod os, som han altjaa tiltror at kunne styre et saa stort Blad, og forsumme at give det Meninger. Den Udgiver, som for den kjære Frels Styld, eller de kjære Abonnenters Styld eller de kjære Avertendendes Styld kan bekvemme sig til at fornægte eller fortie sin Mening, er i vore Dine simpelthen en Ferræder. Men det er nu engang saa, at Hr. Jespersens og vore Begreber om, hvad det er, som især fortjener at tages Hensyn til, er en Del forskellige, — hvilket ikke skal hindre os i at tro, at Hr. Jespersen forholder sig ligesaa redeligt til sine, som vi haaber at gjøre til vore.

Uf skandinaviske Blades Indhold i sidste Uge. I Anledning af Afsløringen af Fredrik d. 7des Mindesmærke i Bordingborg holdt Professor M. Hammerich en smuk Tale, der med levende Farver skildrede den afdøde Konges Beljæmninger mod sit Folk, som han gav Frihed, og hvis Selvstændighed var hans sidste Tante. Han var en gennem Danmark Konge, saavel naar han sad paa Tronen i al sin Glæde, som naar han sad paa en Trastubbe med Piben i Munden og underholdt sig med Daglejerer, overalt sit Folks Far. Han hjermede sig og Folket fra de tykke Fodangler og nærmede sig til de nordiske Bygde. Og se, derfor var det ogsaa Folket elskede ham saa højt; thi de følte, at han var Rjød af deres Rjød og Blod af deres Blod, og at han var stolt af at være det. — Hver eneste Post fra Danmark bringer Efterretninger om Møder for de forskjellige politiske Partier. Saaledes har „Nordisk Samfundskreds paa Morsø“ i Nykøping holdt et Møde, hvor Dr. Rosenbergs særlig førte Ordet. I Svendeborg og hvor der er dannet et „Samfund for modersmålet og dansk Folkelivs Fremmet“, har der ligeledes nylig været et Møde, hvor Lucianus Rosfor lagde Tilskærsne paa Hjerte Nordjageus Betydning i saa kraftige Ord, at Salen gjensløb af Bisald, da Taleren hørte op. Ligeledes er der holdt flere religiøse Møder. Da Dr. Rosenbergs havde bestemt et nordisk Møde til „Breiles Kro“, mødte ganske faa, fordi Folket var draget til det to Mile borteliggende Terslev, hvor Præsterne Birkedal og Sveistrup uden at kjende Indbydelsen til Breilemødet havde stevnet til et kirkeligt Venne- og Folkemøde samme Dag, ved hvilket Møde der havde indfundet sig ikke mindre end over 1000 Mennesker. Disse Folkemøder er Noget, som Danmark har fremfor os; thi man kan nu sige om dem, hvad man vil, Et er dog vist, og det er, at de mere end noget andet tjener til at oplyse Folket om de forskjellige Spørsmål, som rører sig i Tiden. — Baade Folkethinget og Landstthinget har indleveret Svaradresse paa Trontalen ved Rigsdagens Aabning; begge Thing er enige i at ytre sin Tilfredshed ved de gjorte Meddelelser. Folkethinget gjør imidlertid en let Antydning til de svære Byrder, Landet maa bære, og hvis Forgøelse det ikke synes rigtig at lide.

Nyheder.

Kongen har ladet uddele 100 Spd. til de fattige i Drammens By.

Prinsesse Lovise blev af Drammens Damer under hendes Ophold i Byen overrakt en rigt udstyret Bibel, for hvilken Prinsessen lod takke med det Tillæg, at den vilde være et af hendes kjæreste Minder fra Opholdet i Drammen.

Nye 100 og 50 Dalerfedler, røde og grønne, skal nu blive udgivet af Norges Bank.

Statsbudgettet, som Regjeringen har forelagt Stortinget, gaar ud paa Besigtning af 5,220,000 Spd. aarlig. Det af forrige Storting vedtagne Budget løb paa 5,023,000 Spd.; men den egentlige Forskjel mellem det nu foreslaaede og sidst bevilgede Budget kan paa Grund af særegne Forhold alene regnes til omkr. 170,000 Spd. aarlig. Til Armeen forlanges 87,000 Spd. og til Marineen 33,000 Spd. mere end sidst bevilget. Udenfor de almindelige Udgifter er opført: Til Universitetet 12,300 Spd., til et nyt kemisk og metallurgisk Laboratorium m. m., til en Amtmandsbolig i Finnmarken 4,500 Spd., til Undersøgelser af Kullejerne paa Andenæs 2,333 Spd. 40 f, til Dymalning og Kartlægning af Tromsø Amts Fastland og Finnmarken 10,400 Spd., til et nyt Rigshospital 25,000 Spd., til Fuldspjælling af Sindssygeasylet paa Rotsvold ved Trondhjem 33,066 Spd. 40 f, til Anlæg af Hovedvej fra Nyberg Sund til Rigsgrænsen ved ny Lørdal i Trysil 9,066 Spd., til en Vej i Sydvaranger 4,000 Spd., til Regulering af Ula Elv 2,000 Spd., til en teknisk Elementærskole 3,200 Spd., til nye Foranstaltninger vedkommende Rapperne 2,000 Spd., til Forskøelse af Toldvæsenets Stenbrygge i Kristiansand 2,833 Spd. 40 f, til Dmbyg-

ning af et Toldpakhuis i Bergen 4,900 Spd., til forskjellige andre Toldbygninger 3,716 Spd. 80 f, til nye Fyre 28,770 Spd., (nye Fyre foreslaaes paa Thorbjønnsfjær, Fjæsen, Staværnsodden, Vegg, Rauglevar, Fiskeholmen, Sjøungæs, Ulvesund, Flaavær og Prina), til en Post- og Telegrafstation i Kristiania 9,500 Spd., til Anlæg af en Telegraflinje mellem Arehamn og Utsire 3,333 Spd. 40 f, mellem Rinn og Tansø 1,600 Spd., mellem Vessen og Sannesøen 2,833 Spd. 40 f, mellem Døffersø og Tromsø 16,666 Spd. 80 f, til dens videre Forlængelse til Hammerfest og Vadø 40,000 Spd., Alt aarligt. Mindre end sidst bevilget er opført til Pensioner omkr. 2,000 Spd., til udenlandske Anliggender omkr. 8,000 Spd., til Landbrugets Fremme omkr. 4,000 Spd., til Udstifningsvæsenet 3,000 Spd., til Fattigvæsenet 2,000 Spd. og til Strafankalterne 3,000 Spd. Toldindtægterne er anslaaet til 3,130,000 Spd. eller 100,000 Spd. mere, Brændevinsafgiften, der foreslaaes forhøjet fra 10 til 12 f pr. Pot, til 570,000 Spd. eller 70,000 Spd. mere end sidst bevilget. Forsaavidt Indtægterne skalde vise sig utilstrækkelige, beider Regj. om Bemyndigelse til at optage et Laan paa 600,000 Spd.

309,607 Telegrammer er i Maret 1867 befordret paa den norske Statstelegrafs Linjer eller 40,220 flere end i 1866, af hvilken Forgøelse 16,950 falder paa den udenlandske Korrespondance som Følge af den stedfunde Besættelse af Lærerne. Indtægterne, fraregnet Ublændets Tilkomme, beløb sig til 98,498 Spd. 46½ f og Udgifterne til 99,770 Spd. 111 f eller 1,282 Spd. 64½ f mere end Indtægterne. Herved er at mærke, at i Udgiften er medtaget 5,715 Spd. 86½ f, der er udbetalt Marinens Hveraf i Anledning af Dampskibet Glers Fjendretning, og hvoraf 4,000 Spd. skal blive Telegrafvæsenet tilbagebetalt, naar Dampskibet er leveret Marinen tilbage.

Stavanger Kommunes Budget for 1869 er anslaaet til at skulle blive 54,000 Spd., hvoraf til Bykassen 40,000 Spd. (ifjor 35,000 Spd.) og til Fattigkassen 14,000 Spd. (ifjor 12,500 Spd.)

En Pengebelønning af 5 Spd. hver er af Styrelsen tilstaaet Ole Pedersen, Hans Larsen, Nils Andersen, Svend Andersen og L. S. Bremvogt af Hitterens Præstegjeld for med Fare for eget Liv at have reddet 2 Mennesker fra at drukne.

Ved Øden er afgaet Sognepræst til Dnsø, Stabel, der helt fra 1835 har været Præst paa samme Sted.

Om Brugen af Grundvad har en Indsender i Aftenbladet udviklet, at de er til stor Skade for vore Fjordfiskerier, da Fiskeyngelen ved dem blir ødelagt og Aleskitten borttaget paa en Tid, hvori den helst skulde lades i Fred. Torste- og Hvitting-Fisket i Jæfjorden er som Følge af Fjordbundens Fejning med Grundvad blevet betydeligt mindre, og for længere Tid tilbage var Sildeffekten i Jæfjorden meget stort, medens Sildemængden nu betydelig er aftaget, eftersom Grundvadene er komne i Brug, og Mar efter Mar er bleven forstærket. Fjordfiskerierne tiltrænger efter Indsenderens Mening ganske vel saa godt Oplysning og Fredning som Ferskvandsfisket, og han henleder Styrelsens Opmærksomhed herpaa, for at denne Næringsvej ikke skal blive forspømt og gaa til Grunde.

Selje Kloster. Undersøgelserne ved Selje Kirke- og Klosterruiner er nu afsluttede. Arbejdet paabegyndtes i Sommeren 1866 ved private Foranstaltninger; men Resultaterne viste sig allerede i sin Begyndelse saa interessante, at Undersøgelserne endnu samme Mar overtoges af Oltids-selskabets Filialafdeling i Trondhjem. Efter disse 3 Someres Arbejde er Selje Ruiner vore op til en Pryd blandt Norges Fortidslevninger og til et stort Vidnesbyrd om Middelalderens Kunst og Kraft ogsaa i vort Land. De i arkitektonisk Henseende mærkelige Stene samt de øvrige ved Udgravningen fundne Sager er indsendte til Bergens Museum.

Et nys udkommet Tillegshæfte til Selskabets Skrifter meddeler Undersøgelsernes Resultater i det Enkelte.

Reguleringen af Vandsø ved Moss er efter M. T. tilendebragt, hvorved 5,000 Maal dels ny, dels forhen opdyrket Jord, der jevnlig var udsat for Oversvømmelse, for Fremtiden blir sikret mod saadan. Efter Overslaget skulde der betales 1½ Spd. for hvert Maal indvundet Jord; men Overslagssummen er ikke medgaaet længere, end at hvert Maal kommer til at koste 1 Spd.

En tidsmæssig Postgang saavel paa Ind- som Ulandet forlanges i Bergensposten for Bergens By og Distrikter deromkring med betydeligere Forretningsforbindelse. Hamburgeruten har endel af Maret fuldstændig Postforbindelse; men de øvrige Ruter paa England, Holland, Danmark og Prøjslen (amer. Spanien) ligger mere eller mindre brak; ligesaa den indenlandske Poststrøte fra og til Bergen Udskiltigt tilbage at ønske.

Haandværkerforeningens nye Festsal i Bergen er efter Bergenspost. bleven indviet ved en Fests, hvori 500 Personer deltog, deraf omkr. Halvparten Damer. Salen var blandt andet prydet med en Oplysningens Genius, holdende en brændende Lampe og omgivet af forskjellige Tegne for Haandværksdriften, Alt omgivet af norske Janer og Flag. Efterat Haandværksforeningen havde udsært en Sang for Kærligheden holdt Lithograf Bucher Festsalen.

Oprettelsen af et Børneasyl i Fredrikshald anbefales af Sm. Amtst. i Anledning af, at en 14 Mars gml. forældreløs Pige har sat Jld paa Gaarden Berget, hvorved Bygningen og endel Kreaturer fortrædes. Pigen vilde hævne sig paa Gaardens Besøder, fordi flere af dem havde talt haardt til hende og havde ladet falde Bebrejdelser over hendes uægte Fødsel m. m. Forladte Børn, der udsættes til Fremmede, ofte for knap Betaling, vanskjøttes visseftig tit, og det vilde være godt, om Samfundet kunde komme dem til Hjælp med en bedre Opdragelse.

I Stavanger har Politimester, Byens Ræmmer og 4 Andre overleveret sine Bøer til Stifterens Behandling. De opstaaede Forlegheder antages dog ikke tynderligt at ville ramme Byens almindelige Handelsvirksomhed.

I Tromsø saldt der i Slutningen af forrige Maaned 5 a 6 Sommer Sæ, saa man der i flere Dage havde Skædespore. Uvlingen er paa saa Undtagelser nær overalt deromkring kommen i Hus.

Guldforekomsten i Tanadalen vil efter Finnmarks-posten lede til yderligere Opdagelser, hvis Resultater blir lovende i den nærmeste Fremtid, naar Styrelsen lader Fjeldskjeden fra Jesjok til Peldenoome blive grundigt undersøgt og endnu lader Undersøgelser blive anstillet af Bankerne og Bjelvene lige til Kirkefjeld samt foretager i Van Gravninger i Dydden ligetil Fjeldgrunden enten i Banken eller helst i selve Elvelejet.

Udnævnt: Ordr. og Seminarist Nilsbjørn Henriksen Balle til Lensmand i Vasse i Rister; Kandidat Neumann til Stavanger ved Domstolskreds Menighed og Skoleinspektør i Stavanger; Stiftsprovst Esfendrop til Lærer i Røstetjell ved det praktisk-theologiske Seminarium fra 1ste Jan. 1869.

Redig Skolelærerpøst

i Farestads og Stjernefunds Kredse i Halsaa Sogn, Mandals Præstegjeld; aarlig Undervisningstid 32 Uger, hvoraf 16 i Fastskole og 16 i Dmgangsskole; Løn 35 Spd. aarlig samt nogle Lr. Korn; Kofhold in natura i de 16 Dmgangsskoleuger, men Kofholdsgodtgjørelse i Penge (for Tiden 20 f pr. Dag) i de øvrige 16 Skoleuger. I Tilfælde af Skoletidens mulige Indskrænkning maatte den vordende Lærer være forberedt paa Formindskelse i Lønnen. Andragender stiles til Kristiansands Stiftsdirektion og sendes Halsaa Skolekommissionen pr. Mandal inden 28de November 1868.

Redig Lærerpøst.

I Bamble Præstegjelds Landsdistrict er Lærerpøsten i Blegelids og Ørredals Kredse ledig. Skolen holdes paa Dmgang. Lønnen er 48 Spd. om Aaret; Kofhold in natura. Skoletiden er 16 Uger i hver Kreds, hvoraf 12 Uger losbefalet og 4 Uger frivillig Undervisning. Ansøgninger om denne Post skulle stiles til Kristiansands Stiftsdirektion og ledjagebe af tilstrækkelige Vidnesbyrd, i betalte Breve indsendes til Skolekommissionen i Bamble pr. Langelund inden 6 Uger fra Dato.

Bambles Sognetald, 10de Oktober 1868.

Halvor Bagge
forrett. Sognepræst.

Redig Kirkefangerpøst.

Kirkefangerbestillingen ved Fjelds Sogns Hovedkirke, hvorved Lærerpøsten ved Sognets faste Skole er forenet, er ledig og kan tiltrædes fra Begyndelsen af næste Mar. Indtægterne bestaa i Klokkertold 30 Specier, Løn for 26 Ugers Skolehold a 6 Ort Ugen 31 Spd. 24 f, Kofholdsgodtgjørelse 12 Spd. 72 f og i accidentelle Jbelsler omtr. 60 Specier. Der til kommer en Godtgjørelse, hvis Størrelse nærmere vil blive bestemt, for Afjavn af Klaffer-gaard, indtil saadan kan erholdes. Ansøgninger, stiledes til Bergens Stiftsdirektion og for Kirkefangerpøstens Vedkommende stiles til Biskoppen, indsendes inden 6 Uger fra Dato til Fjelds Sogns Skolekommission.

Fjelds Præstegaard ved Bergen den 11te Oktober 1868.
J. H. Benken.

Bekjendtgjørelse

fra

Telegraf-Direktøren.

Telegrafstationen i Svolvær, som nu er forenet med Rigets øvrige Telegrafnet, er fra idag aabnet som permanent Station.

Tjenestetiden er alle Søgndage fra Kl. 9 til 12 Formiddag og fra Kl. 4 til 7 Eftermiddag; om Søn- og Helligdage fra Kl. 4 til 6 Eftermiddag.

Christiania, 20de Oktober 1868.